17/04/2021

Ο βίος της Οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας και τα θεολογικά μηνύματα

/ Γνώμες

Του Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιεροθέου

Πολλοί ἄνθρωποι στήν ἐποχή μας, ἀπό διάφορες περιστάσεις ἀστάτου βίου, βασανίζονται ἀπό ἐνοχικές καταστάσεις, οἱ ὁποῖες ὁδηγοῦν ἀφεύκτως στόν ὑπαρξιακό πόνο, τήν κατάθλιψη καί τήν ἀπόγνωση.

Ἡ Ἐκκλησία, ὅμως, παρηγορεῖ τόν ἄνθρωπο, γιατί τοῦ ὑποδεικνύει τρόπους διαφυγῆς ἀπό τήν ἀπογοήτευση, πού εἶναι τό μεγαλύτερο ὅπλο τοῦ διαβόλου προκειμένου νά διαλύση τόν ἄνθρωπο, καί τοῦ ὑποδεικνύει τήν ἀλήθεια ὅτι ἔχει τεράστιες δυνατότητες νά μεταμορφωθῆ μέ τήν ἐνέργεια τῆς θείας Χάριτος. Μπορεῖ ἀπό τήν χειρότερη κατάσταση πού βρίσκεται νά φθάση στήν θέωση, νά γίνη, δηλαδή, κατά Χάριν αὐτό πού ὁ Θεός εἶναι κατά φύσιν.

Ἡ Ἐκκλησία, ὅμως, δέν ἀρκεῖται μόνο στήν διδασκαλία περί τῆς θεώσεως, ἀλλά παρουσιάζει καί ἁπτά παραδείγματα, στά ὁποῖα δείχνουν πῶς ὁ ἄνθρωπος πού βρίσκεται στήν πιό ἄθλια κατάσταση μπορεῖ νά βιώση τήν μακαρία θέωση.

Ἕνα ἀπό τά παραδείγματα αὐτά εἶναι ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία, τήν μνήμη τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία καθόρισε νά ἑορτάζη, ἐκτός ἀπό τήν ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς της (1η Ἀπριλίου) καί τήν Ε΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν γιά νά ἐνθαρρύνη τόν κάθε ἄνθρωπο στήν πορεία του πρός τήν θέωση καί τόν ἁγιασμό.

1. Ὁ βίος τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας

Τόν βίο τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας συνέγραψε ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἕνας μεγάλος Πατέρας τοῦ 6ου – 7ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος συνέγραψε διάφορα ἀσκητικά καί ὑμνογραφικά κείμενα τά ὁποῖα διαποτίζονται ἀπό τό «πνεῦμα» τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας καί τῆς ἀσκητικῆς παραδόσεως καί μαζί μέ τόν ἅγιο Μάξιμο τόν Ὁμολογητή ἀντιμετώπισαν τήν αἵρεση τοῦ Μονοθελητισμοῦ τήν ὁποία καταδίκασε ἡ ΣΤ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος.

Συνέγραψε τόν βίο τῆς Ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ἀπό τίς διηγήσεις τῶν Πατέρων τῆς Μονῆς στήν ὁποία ἔζησε ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς καί μεταδόθηκαν ἀπό στόμα σέ στόμα. Τό κείμενο αὐτό διασώζεται σήμερα στήν ἔκδοση τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne. Κυκλοφορεῖ δέ καί σέ ἄλλες αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις, μέ μετάφραση.

Σύμφωνα μέ τήν διήγηση ὁ ἱερομόναχος ἀββᾶς Ζωσιμᾶς πού ἦταν κεκοσμημένος μέ ἁγιότητα βίου, ἔβλεπε θεῖα ὁράματα καί τοῦ εἶχε δοθῆ τό χάρισμα τῶν θείων ἐλλάμψεων, ζοῦσε μέχρι τά πενῆντα τρία του χρόνια μέ μεγάλη ἀσκητική ζωή καί ἦταν φημισμένος στήν περιοχή του. Τότε, ὅμως, εἰσῆλθε μέσα του ἕνας λογισμός κάποιας πνευματικῆς ἀνωτερότητος, ἄν, δηλαδή, ὑπῆρχε ἄλλος μοναχός πού θά μποροῦσε νά τόν ὠφελήση ἤ νά τοῦ διδάξη κάποιο καινούργιο εἶδος ἀσκήσεως. Ὁ Θεός γιά νά τόν διδάξη καί νά τόν διορθώση τοῦ ἀπεκάλυψε ὅτι κανένας ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά φθάση στήν τελειότητα. Καί στήν συνέχεια τοῦ ὑπέδειξε νά πορευθῆ σ᾽ ἕνα Μοναστήρι πού βρισκόταν στόν Ἰορδάνη ποταμό.

Ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς ὑπήκουσε στήν φωνή τοῦ Θεοῦ καί πῆγε στό Μοναστήρι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, πού τοῦ ὑποδείχθηκε. Συνάντησε τόν ἡγούμενο καί τούς μοναχούς στούς ὁποίους διέκρινε ὅτι ἀκτινοβολοῦσαν ἀπό θεωρία καί πράξη, ζοῦσαν ἔντονη μοναχική ζωή μέ ἀκτημοσύνη, μέ μεγάλη ἄσκηση καί ἀδιάλειπτη προσευχή.

Στό Μοναστήρι αὐτό ὑπῆρχε ἕνας κανόνας σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο τήν Κυριακή τῆς Τυρινῆς, πρό τῆς ἐνάρξεως τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, ἀφοῦ οἱ μοναχοί

κοινωνοῦσαν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, προσεύχονταν καί ἀσπάζονταν μεταξύ τους, ἔπειτα λάμβαναν ὁ καθένας τους μερικές τροφές καί ἔφευγαν στήν ἔρημο πέραν τοῦ Ἰορδάνου γιά νά ἀγωνισθοῦν κατά τήν περίοδο τῆς Τεσσαρακοστῆς τόν ἀγώνα τῆς ἀσκήσεως. Ἐπέστρεφαν δέ στό Μοναστήρι τήν Κυριακή τῶν Βαΐων γιά νά ἑορτάσουν τά Πάθη, τόν Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Εἶχαν δέ κανόνα νά μή συναντᾶ κανείς τόν ἄλλο ἀδελφό στήν ἔρημο καί νά μή τόν ρωτᾶ ὅταν ἐπέστρεφε γιά τό εἶδος τῆς ἀσκήσεως πού ἔκανε.

Αὐτόν τόν κανόνα ἐφήρμοσε καί ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς. Ἀφοῦ ἔλαβε ἐλάχιστες τροφές βγῆκε ἀπό τό Μοναστήρι καί πορεύθηκε στήν ἔρημο, ἔχοντας τήν ἐπιθυμία νά εἰσέλθη ὅσο μποροῦσε πιό βαθειά στήν ἔρημο μέ τήν ἐλπίδα μήπως συναντήση ἕναν πατέρα πού θά τόν βοηθοῦσε νά φθάση σέ αὐτό πού ποθοῦσε. Πορευόταν προσευχόμενος καί τρώγοντας ἐλάχιστα. Κοιμόταν δέ ὅπου βρισκόταν.

Εἶχε περπατήσει μιά πορεία εἴκοσι ἡμερῶν καί ὅταν κάθισε νά ξεκουρασθῆ καί ἔψελνε, εἶδε στό βάθος μιά σκιά πού ὁμοίαζε μέ ἀνθρώπινο σῶμα. Στήν ἀρχή θεώρησε ὅτι ἦταν δαιμονικό φάντασμα, ἀλλά ἔπειτα διεπίστωσε ὅτι ἦταν ἄνθρωπος. Αὐτό τό ὄν, πού ἔβλεπε, ἦταν γυμνό, εἶχε μαῦρο σῶμα, καί τό χρῶμα αὐτό προερχόταν ἀπό τίς ἡλιακές ἀκτίνες, καί εἶχε στό κεφάλι λίγες ἄσπρες τρίχες πού δέν ἔφθαναν πιό κάτω ἀπό τό λαιμό.

Ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς προσπάθησε νά πλησιάση γιά νά διαπιστώση τί εἶναι αὐτό πού ἔβλεπε, ἀλλά τό ἀνθρώπινο ἐκεῖνο ὄν ἀπομακρυνόταν. Ἔτρεχε ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ἔτρεχε καί ἐκεῖνο. Κραύγαζε ὁ ἀββᾶς μέ δάκρυα νά σταματήση γιά νά λάβη τήν εὐλογία του. Ἐκεῖνο ὅμως δέν ἀνταποκρινόταν. Μόλις ἔφθασε ὁ ἀββᾶς σέ κάποιο χείμαρρο καί ἀπόκαμνε, ἐκεῖνο τό ἀνθρώπινο ὄν, ἀφοῦ τόν ἀποκάλεσε μέ τό μικρό του ὄνομα, πράγμα πού προκάλεσε μεγάλη ἐντύπωση στόν ἀββᾶ, τοῦ εἶπε ὅτι δέν μπορεῖ νά γυρίση καί νά τόν δῆ κατά πρόσωπο γιατί εἶναι γυναίκα γυμνή καί εἶχε ἀκάλυπτα τά μέλη τοῦ σώματός της. Καί τοῦ εἶπε ἄν θέλη νά τῆς δώση τήν εὐχή του νά τῆς ρίξη ἕνα κουρέλι ἀπό τά ροῦχα του γιά νά καλύψη τό γυμνό σῶμα της. Ὁ ἀββᾶς ἔκανε ὅ,τι τοῦ εἶπε καί τότε ἐκείνη στράφηκε πρός αὐτόν. Ὁ ἀββᾶς ἀμέσως γονάτισε γιά νά λάβη τήν εὐχή της, τό ἴδιο ἔκανε καί ἐκείνη. Καί παρέμειναν καί οἱ δύο γονατιστοί «ἕκαστος ἐξαιτῶν εὐλογῆσαι τόν ἕτερον». Εἶναι ἡ πρώτη συνάντηση μεταξύ τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ καί τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Ἐπειδή ὁ ἀββᾶς ζήτησε τήν εὐχή της ἐκείνη τοῦ εἶπε: «ἁμαρτωλόν εἰμί γύναιον, πλήν τῷ βαπτίσματι τῷ ἁγίῳ τετείχισμαι· καί πνεῦμα οὐκ εἰμί, ἀλλά γῆ καί σποδός καί τό ὅλον σάρξ, μηδέν πνευματικόν ἐννοήσασα».

Συζητώντας μέ τόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ σέ μιά κατανυκτική ἀτμόσφαιρα ἡ ὁσία Μαρία τοῦ φανέρωσε τήν ζωή της.

Σύμφωνα μέ τήν ἀφήγησή της, πού ἀργότερα, μετά τόν θανατό της τοῦ ἀποκαλύφθηκε ὅτι λεγόταν Μαρία, ἔζησε ἀπό τά δώδεκα (12) χρόνια της στήν Αἴγυπτο μιά ζωή ἀσωτίας, ἀφοῦ ἀπό τήν μικρή αὐτή ἡλικία, ὅπως διηγήθηκε ἡ ἴδια «τήν ἐμαυτῆς παρθενίαν διέφθορα, καί πῶς ἀκρατῶς καί ἀκορέστως εἶχον περί τό πάθος τῆς μίξεως, αἰσχύνομαι ἐννοεῖν». Ζώντας αὐτήν τήν ζωή δέν εἰσέπρατε χρήματα, ἁπλῶς ἱκανοποιοῦσε τό πάθος της. Τοῦ εἶπε: «διετέλεσα δημόσιον προκείμενη τῆς ἀσωτίας ὑπέκκαυμα, οὐ δόσεώς τινος, μά τήν ἀλήθειαν, ἕνεκεν», ἀλλά ἔκανε τό ἔργο της δωρεάν «ἐκτελοῦσα τό ἐμοί καταθύμιον». Καί ὅπως τοῦ ἀπεκάλυψε: «ἐπιθυμίαν δέ εἶχον ἀκόρεστον καί ἀκατάσχετον ἔρωτα τῷ ἐν βορβόρῳ κυλίεσθαι· καί τοῦτό μοι τό ζῇν ἦν τε καί ἐλογίζετο τό διαπαντός ἐκτελεῖν τήν ὕβριν τῆς φύσεως».

Λόγῳ τῆς ἀσώτου ζωῆς καί τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας πού εἶχε, ἀκολούθησε τούς προσκυνητάς πού πήγαιναν στά ῾Ιεροσόλυμα, γιά νά προσκυνήσουν τόν Τίμιο Σταυρό. Καί αὐτό τό ἔκανε ὄχι γιά νά προσκυνήση τόν Τίμιο Σταυρό, ἀλλά «ἵνα σχῶ πολλούς ἐραστάς ἐν ἑτοίμῳ τοῦ πάθους μου». Περιγράφει δέ ρεαλιστικά καί τόν τρόπο πού ἐπιβιβάστηκε στό πλοιάριο. Καί ὅπως ἡ ἴδια ἀπεκάλυψε κατά τήν διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ της «οὐκ ἔστι εἶδος ἀσελγές, ῥητόν τε καί ἄῤῥητον, οὗπερ οὐ γέγονα τοῖς ταλαιπώροις διδάσκαλος». Καί ἡ ἴδια ἐξέφρασε τήν ἀπορία της: «Καταπλήττομαι πῶς ὑπήνεγκεν ἡ θάλασσα τάς ἐμάς ἀσωτίας· πῶς οὐκ ἤνοιξεν ἡ γῆ τό στόμα, καί ζῶσαν εἰς ᾅδου μέ κατήγαγε, τήν τοσαύτας ψυχάς παγιδεύσασαν». Κατά τήν διάρκεια τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ δέν ἀρκέσθηκε στό ὅτι διέφθειρε τούς νέους, ἀλλά διέφθειρε πολλούς ἄλλους ἀπό τούς κατοίκους τῆς πόλεως καί τούς ξένους. Καί στά ῾Ιεροσόλυμα πού πῆγε κατά τήν ἑορτή τοῦ Τιμίου Σταυροῦ περιφερόταν στούς δρόμους «ψυχάς νέων ἀγρεύουσα».

Αἰσθάνθηκε, ὅμως, βαθειά μετάνοια ἀπό ἕνα θαυματουργικό γεγονός. Ἐνῶ εἰσερχόταν στόν Ναό νά προσκυνήση τό Ξύλον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ κάποια δύναμη τήν ἐμπόδισε νά προχωρήση. Στήν συνέχεια στάθηκε μπροστά σέ μιά εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἔδειξε μεγάλη μετάνοια καί ζήτησε τήν καθοδήγηση καί βοήθεια τῆς Παναγίας. Μέ τήν βοήθεια τῆς Θεοτόκου εἰσῆλθε ἀνεμποδίστως αὐτήν τήν φορά στόν ῾Ιερό Ναό καί προσκύνησε τόν Τίμιον Σταυρό. Στήν συνέχεια, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τήν Παναγία, ἄκουσε φωνή νά τήν προτρέπη νά πορευθῆ στήν ἔρημο πέραν τοῦ ᾽Ιορδάνου. Ἐκείνη, ἀφοῦ ζήτησε τήν συνδρομή καί τήν προστασία τῆς Θεοτόκου πῆρε τόν δρόμο πρός τήν ἔρημο, ἀφοῦ προηγουμένως πέρασε ἀπό τήν ῾Ιερά Μονή τοῦ Βαπτιστοῦ στόν Ἰορδάνη ποταμό καί κοινώνησε τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. Στήν ἔρημο ἔζησε σαράντα ἑπτά χρόνια, χωρίς ποτέ νά συναντήση

ἄνθρωπο.

Στήν ἔρημο κατά τά πρῶτα δέκα ἑπτά (17) χρόνια πάλαιψε πολύ σκληρά γιά νά νικήση τούς λογισμούς καί τίς ἐπιθυμίες της, οὐσιαστικά νά νικήση τόν διάβολο πού τήν πολεμοῦσε μέ τίς ἀναμνήσεις τῆς προηγούμενης ζωῆς της.

Ὅπως ἡ ἴδια ὁμολόγησε δέκα ἑπτά (17) χρόνια στήν ἔρημο ζοῦσε «θηρσίν ἀνημέροις ταῖς ἀλόγοις ἐπιθυμίαις πυκτεύουσα». Εἶχε πολλές ἐπιθυμίες φαγητῶν, ποτῶν καί «πορνικῶν ἀσμάτων» καί πολλούς λογισμούς πού τήν ὠθοῦσαν πρός τήν πορνεία. Ὅμως, ὅταν ἐρχόταν κάποιος λογισμός μέσα της, ἔπεφτε στήν γῆ, τήν ἔβρεχε μέ δάκρυα καί δέν σηκωνόταν ἀπό τήν γῆν «ἕως ὅτου με τό φῶς ἐκεῖνο τό γλυκύ περιέλαμψεν, καί τούς λογισμούς τούς ἐνοχλοῦντας μοι ἐδίωξεν». Συνεχῶς προσευχόταν στήν Παναγία, τήν ὁποία εἶχε ἐγγυήτρια τῆς ζωῆς τῆς μετάνοιας πού ἔκανε. Τό ἱματιό της σχίσθηκε καί καταστράφηκε καί παρέμεινε ἔκτοτε γυμνή, καιγόταν ἀπό τόν καύσωνα καί ἔτρεμε ἀπό τόν παγετό καί «ὡς πολλάκις με χαμαί πεσοῦσαν ἄπνουν μεῖναι σχεδόν καί ἀκίνητον».

Ὕστερα ἀπό σκληρό ἀγώνα, μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν συνεχῆ προστασία τῆς Παναγίας, ἐλευθερώθηκε ἀπό τούς λογισμούς καί τίς ἐπιθυμίες, ὁπότε μεταμορφώθηκε τό λογιστικό καί τό παθητικό μέρος τῆς ψυχῆς της, καθώς ἐπίσης θεώθηκε καί τό σῶμα της. Ἡ ἴδια δέ ἔδωσε μέ πολλή ταπείνωση τίς πληροφορίες αὐτές στόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ.

Λόγῳ τῆς μεγάλης πνευματικῆς καταστάσεως στήν ὁποία ἔφθασε ἡ ὁσία Μαρία ἔλαβε ἀπό τόν Θεό τό διορατικό χάρισμα καί μέ αὐτό τό χάρισμα γνώριζε καί τό ὄνομα, ἀλλά καί τό ἔργο τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ. Ἔβλεπε ἀκόμη καί τούς λογισμούς πού ὑπῆρχαν μέσα στόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ.

Ἦταν γυμνή, ἀλλά τό σῶμά της ὑπερέβη τίς ἀνάγκες τῆς φύσεως. Λέγει ἡ ἴδια: «γυνή γάρ εἰμί, καί γυμνή, καθάπερ ὁρᾷς, καί τήν αἰσχύνην τοῦ σώματός μου ἀπερικάλυπτον ἔχουσα». Τό σῶμα τρεφόταν ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ: «τρέφομαι γάρ καί σκέπομαι τῷ ῥήματι τοῦ Θεοῦ διακρατοῦντος τά σύμπαντα». Στήν περίπτωσή της, ὅπως καί σέ ἄλλες περιπτώσεις ἁγίων, παρατηροῦμε ὅτι ἀναστέλλονται οἱ ἐνέργειες τοῦ σώματος. Αὐτή ἡ ἀναστολή τῶν σωματικῶν ἐνεργειῶν προερχόταν ἀπό τό ὅτι ἡ ψυχή δεχόταν τήν ἐνέργεια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί αὐτή ἡ θεία ἐνέργεια διαπορθμευόταν καί στό σῶμα. «Ἀρκεῖν εἰποῦσα τήν χάριν τοῦ Πνεύματος, ὥστε συντηρεῖν τήν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἀμίαντον».

Ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, κατά τήν πρώτη συνάντηση, εἶδε τήν ὁσία Μαρία τήν ὥρα πού προσευχόταν. Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία εἶχε ἀδιάλειπτη προσευχή καί μάλιστα ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς τήν εἶδε ὅτι ὕψωσε τά μάτια της στόν οὐρανό καί ἄπλωσε τά χέρια

της καί «ἤρξατο εὔχεσθαι ὑποψιθυρίζουσα· φωνή δέ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο ἔναρθρος». Καί σέ κάποια στιγμή, ἐνῶ ἐκεῖνος καθόταν σύντρομος, «ὁρᾷ αὐτήν ὑψωθεῖσαν ὡς ἕνα πῆχυν ἀπό τῆς γῆς καί τῷ ἀέρι κρεμαμένην καί οὕτω προσεύχεσθαι».

Στήν ὀρθόδοξη θεολογία γίνεται λόγος γιά θέωση τοῦ ἀνθρώπου, ἤτοι θέωση λογισμῶν, ἐπιθυμιῶν, τοῦ σώματος, θέωση ὁλοκλήρου τοῦ ψυχοσωματικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό φαίνεται καθαρά στόν βίο τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Ὁ ὁσία Μαρία κατά τήν συνάντηση αὐτή (τήν πρώτη), ἀφοῦ ἀπεκάλυψε ὅλη τήν ζωή της, στό τέλος ζήτησε ἀπό τόν ἀββά Ζωσιμᾶ νά ἔλθη τήν ἐπομένη χρονιά, κατά τήν Μεγάλη Πέμπτη, σέ ἕνα ὁρισμένο τόπο στήν ὄχθη τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, κοντά σέ μιά κατοικημένη περιοχή γιά νά τήν κοινωνήση, ὕστερα ἀπό πολλά χρόνια μεγάλης μετανοίας, πού μεταμόρφωσε τήν ὕπαρξή της. «Καί νῦν ἐκείνου ἐφίεμαι ἀκατασχέτῳ τῷ ἔρωτι», τοῦ εἶπε.

Ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς ἐπέστρεψε στό Μοναστήρι χωρίς νά πῆ σέ κανένα τί ἀκριβῶς συνάντησε, σύμφωνα, ἄλλωστε, καί μέ τόν κανόνα πού ὑπῆρχε στήν ῾Ιερά Μονή ἐκείνη. Ὅμως, συνεχῶς παρακαλοῦσε τόν Θεό νά τόν ἀξιώση νά δῆ καί πάλι «τό ποθούμενον πρόσωπον», καί μάλιστα ἦταν στενοχωρημένος γιατί δέν περνοῦσε ὁ χρόνος, ἐνῶ θά ἤθελε ὅλος αὐτός ὁ χρόνος νά ἦταν μιά μέρα.

Τό ἑπόμενο ἔτος ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς ἀπό κάποια ἀρρώστια, ὅπως τοῦ τό εἶχε προείπει ἡ ὁσία Μαρία, δέν μπόρεσε νά βγῆ ἀπό τό Μοναστήρι στήν ἔρημο, ὅπως ἔκαναν οἱ ἄλλοι πατέρες στήν ἀρχή τῆς Σαρακοστῆς, καί ἔτσι παρέμεινε στό Μοναστήρι. Ὅταν τήν Κυριακή τῶν Βαΐων, εἶχαν ἐπιστρέψει οἱ ἄλλοι Πατέρες τῆς Μονῆς, ἐκεῖνος ἑτοιμάσθηκε νά πορευθῆ στόν τόπο πού τοῦ εἶχε ὑποδείξει ἡ ὁσία γιά νά τήν κοινωνήση.

Τήν Μεγάλη Πέμπτη πῆρε μαζί του σέ ἕνα μικρό ποτήρι τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πῆρε μερικά σύκα καί χουρμάδες καί λίγη βρεγμένη φακή καί βγῆκε ἀπό τό Μοναστήρι γιά νά συναντήση τήν ὁσία Μαρία. Ἐπειδή ἐκείνη ἀργοποροῦσε νά ἔλθη ὁ ἀββᾶς προσευχόταν στόν Θεό μέ δάκρυα νά μή τοῦ στερήση τήν εὐκαιρία νά τήν δῆ ἐκ νέου, λόγω τῶν ἁμαρτιῶν του.

Μετά τήν θερμή προσευχή τήν εἶδε νά ἔρχεται ἀπό τήν ἄλλη πλευρά τοῦ Ἰορδάνη ποταμοῦ, νά κάνη τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, νά πατᾶ ἐπάνω στό νερό τοῦ ποταμοῦ «καί περιπατοῦσαν ἐπί τῶν ὑδάτων ἐπάνω, καί πρός ἐκεῖνον βαδίζουσαν». Στήν συνέχεια ἡ ὁσία τόν παρεκάλεσε νά πῆ τό Σύμβολον τῆς Πίστεως καί τό «Πάτερ ἡμῶν». Ἀκολούθως ἀσπάσθηκε τόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ καί κοινώνησε τῶν ζωοποιῶν

μυστηρίων. Ἔπειτα, ὕψωσε τά χέρια της στόν οὐρανό, ἀναστέναξε μέ δάκρυα καί εἶπε: «Νῦν ἀπολύεις τήν δούλην σου, ὦ Δέσποτα, κατά τό ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τό σωτήριόν σου».

Στήν συνέχεια ἀφοῦ τόν παρεκάλεσε νά ἔλθη καί τό ἐπόμενο ἔτος στό χείμαρρο, πού τήν εἶχε συναντήσει τήν πρώτη φορά, ζήτησε τήν προσευχή του. Ὁ ἀββᾶς ἄγγιξε τά πόδια τῆς ὁσίας, ζήτησε τήν προσευχή της «ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς βασιλείας καί αὐτοῦ» καί τήν ἄφησε νά φύγη «στένων καί ὀδυρόμενος», διότι δέν τολμοῦσε «κρατῆσαι τήν ἀκράτητον». Ἐκείνη, ἔφυγε κατά τόν ἴδιο τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἦλθε, δηλαδή, πατώντας πάνω στά νερά τοῦ ᾽Ιορδάνου ποταμοῦ.

Τό ἐπόμενο ἔτος, σύμφωνα μέ τήν παράκληση τῆς ὁσίας ὁ ἀββᾶς βιαζόταν νά φθάση «πρός ἐκεῖνο τό παράδοξον θέαμα». Ἀφοῦ βάδισε πολλές ἡμέρες καί ἔφθασε στόν τόπο ἐκεῖνο, ἔψαχνε «ὡς θηρευτής ἐμπειρότατος» νά δῆ «τό γλυκύτατον θήραμα», τήν ὁσία τοῦ Θεοῦ. Ὅμως, δέν τήν ἔβλεπε πουθενά. Τότε ἄρχισε νά προσεύχεται στόν Θεό κατανυκτικά: «Δεῖξόν μοι, Δέσποτα, τόν θησαυρόν σου τό ἄσυλον, ὅν ἐν τῇδε τῇ ἐρήμῳ κατέκρυψας· δεῖξόν μοι, δέομαι, τόν ἐν σώματι ἄγγελον, οὗ οὐκ ἔστιν ὁ κόσμος ἐπάξιος».

Γιά τόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ ἡ ὁσία Μαρία ἦταν ἄθικτος θησαυρός, ἄγγελος μέσα σέ σῶμα, πού δέν ἦταν ἄξιος νά τόν ἔχη ὁ κόσμος. Καί προσευχόμενος μέ τά λόγια αὐτά εἶδε «κειμένην τήν Ὁσίαν νεκράν, καί τάς χεῖρας οὕτως ὥσπερ ἔδει τυπώσασαν, καί πρός ἀνατολάς ὀρῶσαν κειμένην τῷ σχήματι».

Βρῆκε δέ καί δική της γραφή πού ἔλεγε: «Θᾶψον, ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ τῆς ταπεινῆς Μαρίας τό λείψανον, ἀπόδος τόν χοῦν τῷ χοΐ, ὑπέρ ἐμοῦ διά παντός πρός τόν Κύριον προσευχόμενος, τελειωθείσης, μηνί Φαρμουθί (κατ᾽ Αἰγυπτίους, ὅς ἐστι κατά Ρωμαίους Ἀπρίλιος), ἐν αὐτῇ δέ τῇ νυκτί τοῦ πάθους τοῦ σωτηρίου, μετά τήν τοῦ θείου καί μυστικοῦ δείπνου μετάληψιν».

Ἐκοιμήθη ἡ ὁσία τήν ἴδια ἡμέρα πού κοινώνησε, ἀφοῦ εἶχε διασχίσει σέ μιά ἡμέρα μιά ἀπόσταση τήν ὁποία διήνυσε τό ἐπόμενο ἔτος ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς σέ εἴκοσι ἡμέρες. Γράφει ὁ ἅγιος Σωφρόνιος: «καί ἥνπερ ὥδευσεν ὁδόν Ζωσιμᾶς διά εἴκοσι ἡμερῶν κοπιῶν, εἰς μίαν ὥραν Μαρία διέδραμεν, καί εὐθύς πρός τόν Θεόν ἐξεδήμησεν». Τό σῶμα της εἶχε ἀποκτήσει ἄλλες ἰδιότητες, εἶχε μεταμορφωθῆ.

Στήν συνέχεια ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ἀφοῦ ἔκλαψε πολύ καί εἶπε ψαλμούς κατάλληλους γιά τήν περίσταση «ἐποίησεν εὐχήν ἐπιτάφιον». Καί μετά, μέ μεγάλη κατάνυξη, «βρέχων τό σῶμα τοῖς δάκρυσι» ἐπιμελήθηκε τά τῆς ταφῆς.

Ἐπειδή, ὅμως, ἡ γῆ ἦταν σκληρή καί ὡς προχωρημένης ἡλικίας δέν μποροῦσε νά

τήν σκάψη βρισκόταν σέ ἀπορία. Τότε «ὁρᾷ λέοντα μέγαν τῷ λειψάνῳ τῆς Ὁσίας παρεστῶτα, καί τά ἴχνη αὐτῆς ἀναλείχοντα». Ὁ ἀββᾶς τρόμαξε, ἀλλά τό ἴδιο τό λιοντάρι «οὐχί τοῦτον τοῖς κινήμασι μόνον ἀσπαζόμενον, ἀλλά καί προθέσει», δηλαδή τό ἴδιο τό λιοντάρι τόν παρακινοῦσε καί μέ τίς κινήσεις του καί μέ τίς προθέσεις του, ἔδειχνε, δηλαδή, ὅτι δέν εἶχε κακή πρόθεση, ὅτι ἀπέβαλε τήν ἀγριότητά του.

Λαμβάνοντας ὁ ἀββᾶς θάρρος ἀπό τό ἤρεμο τοῦ λιονταριοῦ, τό παρεκάλεσε νά σκάψη ἐκεῖνον, τόν λάκκο γιά νά ἐνταφιασθῆ τό σῶμα τῆς ὁσίας Μαρίας. Τό λιοντάρι ὑπήκουσε. «Εὐθύς δέ ἅμα τῷ ῥήματι τοῖς ἐμπροσθίοις ποσίν ὄρυγμα ἐποίησεν, ὅσον ἥρκει τῷ σώματι θαπτόμενον».

Ὁ δέ ἐνταφιασμός τῆς ὁσίας ἔγινε προσευχομένου τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ καί τοῦ λιονταριοῦ «παρεστῶτος». Καί μετά τόν ἐνταφιασμό ἔφυγαν καί οἱ δύο «ὁ μέν λέων ἐπί τά ἔνδον τῆς ἐρήμου ὡς πρόβατον ὑπεχώρησεν. Ζωσιμᾶς δέ ὑπέστρεψεν, εὐλογῶν καί αἰνῶν Χριστόν τόν Θεόν ἡμῶν».

Καί ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων καταλήγει ὅτι ἔγραψε τόν βίον αὐτόν «κατά δύναμιν» καί «τῆς ἀληθείας μηδέν προτιμῆσαι θέλων».

Ὁ βίος τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας δείχνει πῶς μιά πόρνη μπορεῖ νά γίνη κατά Χάριν Θεός, πῶς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά γίνη ἄγγελος ἐν σώματι, καί πῶς ἡ κατά Χριστόν ἐλπίδα μπορεῖ νά ἀντικαταστήση τήν ὑπό τοῦ διαβόλου προερχομένη ἀπόγνωση. Στό πρόσωπο τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας βλέπουμε τόν ἄνθρωπο πού ἀναζητᾶ τήν ἡδονή καί κυνηγᾶ τούς ἀνθρώπους γιά τήν ἱκανοποίησή της, ἀλλά ὅμως μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ ἐξαγιάζεται τόσο πολύ ὥστε νά φθάση στό σημεῖο νά τήν κυνηγοῦν οἱ ἅγιοι γιά νά λάβουν τήν εὐλογία της καί νά ἀσπασθοῦν τό τετιμημένο της σῶμα, καθώς ἐπίσης ὅτι τήν σέβονται καί τά ἄγρια ζῶα.

Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία μέ τήν μετάνοιά της, τήν βαθειά της ταπείνωση, τήν ὑπέρβαση ἐν Χάριτι τοῦ θνητοῦ καί παθητοῦ σώματός της ἀφ᾽ ἑνός μέν προσφέρει μιά παρηγοριά σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἀφ᾽ ἑτέρου δέ ταπεινώνει ἐκείνους πού ὑπερηφανεύονται γιά τά ἀσκητικά τους κατορθώματα. Δέν ἠμέρωσε μόνον τά ἄγρια θηρία πού ὑπῆρχαν μέσα της, ἀλλά ὑπερέβη ὅλα τά ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί ἠμέρωσε ἀκόμη καί τά ἄγρια θηρία τῆς κτίσεως.

Αὐτός εἶναι ὁ σκοπός καί ὁ πλοῦτος τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ πού φυλάσσεται μέσα στήν Ἐκκλησία. Μέ τήν ἀποκαλυπτική θεολογία καί τήν ἐν Χριστῷ ζωή ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά μεταμορφωθῆ ὁλοκληρωτικά.

2. Θεολογικά διδάγματα ἀπό τόν βίο τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας

Ἤδη στήν συνοπτική παρουσίαση τοῦ βίου τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, πού εἴδαμε προηγουμένως, φάνηκε καθαρά ἡ μεγάλη προσωπικότητα τῆς ὁσίας Μαρίας, ἀλλά συγχρόνως φάνηκε καί ἡ δύναμη τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ πού τήν ἀνεγέννησε μέσα ἀπό τήν οἰκτρή κατάσταση στήν ὁποία βρισκόταν.

Πολλά εἶναι τά θεολογικά διδάγματα πού ἐξέρχονται ἀπό τόν βίο τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ἀλλά θά ἀρκεσθῶ στά πιό βασικά καί μέ ἐντελῶς συνοπτικό τρόπο.

Πρῶτον. Τά Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Χρίσματος.

Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία ἦταν βαπτισμένη ἀπό τήν μικρή της ἡλικία καί μαζί μέ τό Βάπτισμα, ὅπως γίνεται, εἶχε δεχθῆ καί τό ἅγιο Χρίσμα. Ὅμως, μετά τό Βάπτισμα ἔπεσε στήν ἄσωτη ζωή.

Ἡ ἴδια ὁμολόγησε στόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ: «ἀμαρτωλόν εἰμί γύναιον, πλήν τῷ βαπτίσματι τῷ ἁγίῳ τετείχισμαι». Ἁμάρτανε ὡς βαπτισμένη καί τά μέλη τοῦ Χριστοῦ τά ἔκανε μέλη πορνείας, ἀλλά, ὅμως, αὐτή ἡ δωρεά τοῦ βαπτίσματος τῆς ἔδωσε τήν δυνατότητα, μέ τό βάπτισμα τῆς μετανοίας, νά ἐπιστρέψη στόν Χριστό καί τά μέλη της νά γίνουν μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Τό Βάπτισμα πού δε-χό-μα-στε στήν μι-κρή μας ἡ-λι-κί-α λέ-γε-ται λου-τρόν παλιγ-γε-νε-σί-ας δι-ό-τι μᾶς ἀ-να-γεν-νᾶ σέ μιά νέ-α ζωή. Μέ τό Βάπτισμα ἐ-πα-νερ-χό-μα-στε στήν κα-τά-στα-ση στήν ὁ-πο-ί-α βρι-σκό-ταν ὁ Ἀ-δάμ πρό τῆς πα-ρα-βά-σε-ως, ὁ-πό-τε εἶ-ναι μιά δω-ρεά τῆς Ἐκ-κλη-σί-ας γιά νά μπο-ρέ-σου-με νά ἀ-πο-βάλ-λου-με το-ύς δε-ρμα-τί-νους χι-τώ-νας τῆς φθο-ρᾶς καί τῆς θνη-τό-τη-τος καί νά ἀ-νυ-ψω-θοῦ-με πνευ-μα-τι-κά. Ὁ Μ. Ἀ-θα-νά-σιος ὀ-νο-μά-ζει τό Ἅ-γιον Βάπτισμα «φυ-τε-ί-α πρός ἀ-θα-να-σί-αν». Ὁ Μέγας Βα-σί-λει-ος τό θε-ω-ρεῖ ὡς τό «ὅ-χη-μα πρός οὐ-ρα-νόν, βα-σι-λε-ί-ας πρό-ξε-νον, υἱ-ο-θε-σί-ας χά-ρι-σμα».

Στήν πραγ-μα-τι-κό-τη-τα τό Βάπτισμα εἶ-ναι τό πνευ-μα-τι-κό ἐμ-βό-λιον τό ὁ-ποῖ-ο μᾶς κά-νουν στήν μι-κρή μας ἡ-λι-κί-α ὥ-στε νά μπο-ρέ-σου-με, ὅ-ταν θά με-γα-λώ-σου-με μέ τήν ἐ-λευ-θε-ρί-α μας, νά νι-κή-σου-με τήν ἁ-μαρ-τί-α, τόν δι-ά-βο-λο καί τόν θά-να-το. Αὐ-τό δέν ση-μα-ί-νει ὅ-τι μᾶς στε-ρεῖ-ται τό με-γά-λο προ-νό-μιο τῆς ἐ-λευ-θε-ρί-ας, πού εἶ-ναι χά-ρι-σμα, τό ὁ-ποῖ-ο μᾶς ἔ-δω-σε ὁ Θε-ός μέ τήν δη-μι-ουρ-γί-α μας.

Ἐ-πει-δή δέν μᾶς στε-ρεῖ-ται ἡ ἐ-λευ-θε-ρί-α γι᾽ αὐ-τό καί μπο-ρεῖ κα-νε-ίς νά ἐ-πι-λέ-ξη τήν ἁ-μαρ-τί-α καί με-τά τό Βάπτισμα, ἀ-κό-μη δέ ἔ-χει τήν δυ-να-τό-τη-τα νά ἀρ-νη-θῆ τόν Θεό. Κα-τά τόν ἅ-γιο Συ-με-ών τόν Νέ-ο Θε-ο-λό-γο «τό αὐ-τε-ξο-ύ-σιον καί αὐ-το-προ-α-ί-ρε-τον ἡ-μῶν οὐκ ἀ-φαι-ρεῖ-ται τό Βάπτισμα, ἀλλ᾽ ἐ-λευ-θε-ρί-αν ἡ-μῖν χα-ρί-ζε-ται τοῦ μη-κέ-τι ἄ-κον-τας ἡ-μᾶς τυ-ραν-νεῖ-σθαι ὑ-πό τοῦ δι-α-βό-λου». Ἑ-πο-μέ-νως ἡ δω-ρεά τοῦ ἁ-γί-ου Βα-πτί-σμα-τος μᾶς δί-δε-ται ὥ-στε νά μή μπο-ρῆ ὁ δι-ά-βο-λος χω-ρίς τήν θέ-λη-σή μας νά μᾶς ὑ-πο-δου-λώ-ση, πράγ-μα τό ὁ-ποῖ-ο ση-μα-ί-νει ὅ-τι ἰ-σχυ-ρο-ποι-εῖ τήν ἐ-λευ-θε-ρί-α μας γιά νά ἐ-πι-τύ-χου-με στο-ύς πνευ-μα-τι-κο-ύς ἀ-γῶ-νες.

Δεύτερον. Ἡ χάρη τῆς μετανοίας.

Ἡ μετάνοια τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, πού ἔγινε μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν εὐλογία τῆς Παναγίας, ἐκφράσθηκε σέ μεγάλο βαθμό. Ἀρνήθηκε τόν κόσμο στόν τέλειο βαθμό, ἀπαρνήθηκε ὅλα τά θελήματα τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, μεταμόρφωσε ὅλες τίς ψυχοσωματικές της δυνάμεις, καί ἔτσι ὄχι μόνο ἀποκατέστησε τήν Χάρη τοῦ Βαπτίσματος, ἀλλά ἔζησε καί τήν μακαρία κατάσταση τῆς θεώσεως.

Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία ἔζησε σέ μεγάλο βαθμό αὐτό πού ἔζησαν πολλοί ἀσκητές τῆς ἐρήμου, οἱ ὁποῖοι ἄκουγαν ἕνα λόγο, εἴτε ἀπό τήν ἀποκαλυπτική παρουσία τοῦ Θεοῦ εἴτε ἀπό τούς Γέροντες, καί στήν συνέχεια πήγαιναν στήν ἔρημο γιά νά τόν βιώσουν σέ ὅλη τους τήν ζωή. Γιατί κάθε ἀποκαλυπτικός λόγος ἔχει μεγάλη ἐνέργεια καί ἀπαιτοῦνται πολλά χρόνια ἀσκήσεως, μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, γιά νά

βιωθῆ.

Αὐτό συνέβη μέ τήν ὁσία Μαρία τήν Αἰγυπτία. Σαράντα ἑπτά (47) χρόνια ἀγωνίστηκε γιά νά ἐφαρμόση τόν ἀποκαλυπτικό λόγο πού ἄκουσε στόν Ναό στά ῾Ιεροσόλυμα καί νά ἀφομοιώση τήν ἐμπειρία τῆς Χάριτος πού ἀξιώθηκε νά λάβη μέ τήν προσκύνηση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί τήν φωνή τῆς Παναγίας. Ἀλλά καί αὐτό ἔγινε μέ τήν ἐνέργεια αὐτοῦ τοῦ λόγου.

Συγχρόνως διακρίνει κανείς στά λόγια της, διάφορες φράσεις αὐτομεμψίας. Αἰσθάνεται αἰσχύνη γιά τά ἔργα της, θεωρεῖ τόν ἑαυτό της λόγῳ τῆς προηγούμενης ζωῆς της ὄφιν, ὀνομάζει τόν ἑαυτόν της ἄσωτον, «ἁμαρτωλόν γύναιον», «γυμνόν πάσης ἀρετῆς γύναιον».

Ἡ μετάνοια, πού γίνεται μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν συνέργεια τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργοποιεῖ τήν Χάρη πού λαμβάνουμε μέ τό ἅγιο Βάπτισμα καί τό ἅγιο Χρίσμα, ἡ ὁποία, κατά τόν ἅγιο Διάδοχο Φωτικῆς, βρίσκεται στό βάθος τῆς καρδιᾶς καί καλύπτεται ἀπό τά πάθη καί ἀποκαλύπτεται μέ τήν μετάνοια.

Ἑπομένως, ἡ μετάνοια εἶναι ἐπάνοδος τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τό παρά φύσιν, πού εἶναι ἀπώλεια τῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό, στό κατά φύσιν καί ὑπέρ φύσιν, πού εἶναι ἡ πορεία ἀπό τό κατ᾽ εἰκόνα πρός τό καθ᾽ ὁμοίωση.

Τρίτον. Ἡ ἀσκητική ζωή ὡς βίωση τοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ.

Ἡ θαυματουργική μεταστροφή τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ἔγινε ὅταν εἰσερχόταν στόν Ναό στά ῾Ιεροσόλυμα «ἐν ᾧ τό ζωοποιόν ξύλον ἐδείκνυτο». Καί ἐνῶ ἐμποδίστηκε τρεῖς καί τέσσερεις φορές νά εἰσέλθη στόν Ναό στό τέλος κατάλαβε ὅτι ἡ αἰτία πού τήν ἐμπόδιζε «ἰδεῖν τό ζωοποιόν ξύλον» ἦταν «ὁ βόρβορος τῶν ἔργων» της.

Αἰσθάνθηκε βαθυτάτη μετάνοια καί προσευχήθηκε στήν Παναγία νά τήν ἀξιώση νά προσκυνήση τό τίμιον Ξύλον τοῦ Σταυροῦ καί ἄν αὐτό γίνη τότε θά ἀλλάξη ζωή, δέν θά προσβάλη τήν σάρκα της ἀπό ὁποιαδήποτε πράξη καί θά ἀποχωρισθῆ τόν κόσμο καί ὅλα ἐκεῖνα πού βρίσκονται μέσα στόν κόσμο. Εἶπε στήν Παναγία μεταξύ τῶν ἄλλων: «Μή στερήσῃς με τό ξύλον ἰδεῖν, ἐν ᾧ κατά σάρκα προσπαγείς ὁ Θεός ὅν ἐγέννησας, τό αἷμα τό ἴδιον ὑπέρ ἐμοῦ δέδωκεν εἰς ἀντίλυτρον». Καί στήν συνέχεια προσευχήθηκε στήν Παναγία: «ἐπίταξον, ὦ Δέσποινα, κἀμοί τήν θύραν ἀνοιγῆναι τῆς θείας τοῦ σταυροῦ προσκυνήσεως, καί σέ δίδωμι τῷ ἐκ σοῦ τεχθέντι Θεῷ ἐγγυητήν ἀξιόχρεων, ὡς οὐκέτι τήν σάρκα ταύτην ἐνυβρίσω δι᾽ αἰσχρᾶς οἱασδήποτε μίξεως, ἀλλ᾽ ἡνίκα τό ξύλον τοῦ σταυροῦ τοῦ Υἱοῦ σου θεάσομαι, κόσμῳ καί τοῖς ἐν κόσμῳ πᾶσιν εὐθύς ἀποτάσσωμαι, καί αὐτίκα ἐξέρχωμαι, ὅπου

δ᾽ ἄν αὐτή, ὡς ἐγγυητής σωτήριος, ὑποθῇς καί ὁδηγήσῃς με».

Στήν συνέχεια εἰσῆλθε ἀνεμποδίστως στόν ῾Ιερό Ναό ἔφθασε στά ἅγια καί ἀξιώθηκε «τῆς ζωοποιοῦ θέας» τοῦ Σταυροῦ καί εἶδε «τοῦ Θεοῦ τά μυστήρια» καί διεπίστωσε πόσο εἶναι ἕτοιμος νά δεχθῆ τήν μετάνοιά της. Ἀκολούθως ἔρριξε τόν ἑαυτό της στήν γῆ καί προσκύνησε τό ἅγιον ἐκεῖνο ἔδαφος καί μπροστά στήν Παναγία ἔδωσε ὑπόσχεση ὅτι θά ἐκπληρώση τό χειρόγραφο τῆς ἐγγυήσεως. Καί βέβαια μετά, ὅπως εἴδαμε, μέ τήν προτροπή τῆς Παναγίας προχώρησε στήν ἔρημο γιά νά ἀσκηθῆ στόν ἀγώνα τῆς καθάρσεως ἀπό τά πάθη καί στόν ἐξαγιασμό της.

Αὐτό τό γεγονός δείχνει ὅτι ἡ ὁσία Μαρία προσκύνησε τό Τίμιο Ξύλο τοῦ Σταυροῦ, ἔλαβε δύναμη καί ἐνέργεια ἀπό αὐτόν μεγάλη καί ἔπειτα πορεύθηκε στήν ἔρημο γιά νά βιώση τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ πνευματικά, σέ ὅλη της τήν ζωή. Αὐτό ἐκφράζεται στόν λόγο τοῦ Χριστοῦ: «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ, καί ἀκολουθείτω μοι....» (Μάρ. η᾽ ,34), καί τό χωρίο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «οἱ δέ τοῦ Χριστοῦ τήν σάρκα ἐσταύρωσαν σύν τοῖς παθήμασι καί ταῖς ἐπιθυμίαις» (Γαλ. ε᾽, 24).

Ἡ ἴδια ἡ ὁσία Μαρία περιέγραψε στόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ τόν ἀγώνα πού ἔκανε γιά νά μεταμορφωθῆ ἡ ὕπαρξή της, νά νικηθῆ ὁ παλαιός ἄνθρωπος μέ τά πάθη καί τίς ἐπιθυμίες. Μόλις ἐρχόταν λογισμός πού τήν κατέφλεγε καί ἄναβε μέσα της τήν φωτιά τῆς σαρκικῆς ἁμαρτίας, ἔρριχνε τόν ἑαυτό της στήν γῆ, ἔλουζε μέ δάκρυα τό ἔδαφος ἐκεῖνο καί δέν σηκωνόταν, ἕως ὅτου, ὅπως ἔλεγε ἡ ἴδια «τό φῶς ἐκεῖνο τό γλυκύ περιέλαμψεν καί τούς λογισμούς τούς ἐνοχλοῦντας μοι ἐδίωξεν».

Αὐτό δείχνει ὅτι ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία προσκύνησε μέσα σέ πνευματική ἔμπνευση τόν Τίμιο Σταυρό καί μέ τήν δύναμή του βίωσε τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ στήν ζωή της, μέ τόν ἀγώνα πού ἔκανε ἐναντίον τῶν λογισμῶν καί τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. Καί αὐτό συνδεόταν μέ τήν θεωρία τοῦ ἀκτίστου φωτός. Σταυρός καί Ἀνάσταση συνδέονται στενότατα μεταξύ τους. Αὐτό στήν πατερική θεολογία λέγεται βίωση τοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ.

Τέταρτον. Ἡ βίωση τοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ζωή τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας συνδέεται στενώτατα μέ τήν μέθεξη τῆς θεοποιοῦ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Αὐτό τό βλέπουμε ἔντονα σέ ὁλόκληρο τόν βίο της, ἤτοι στήν ἀδιάλειπτη προσευχή πού εἶχε, στήν θέα τοῦ ἀκτίστου φωτός πού ἀπελάμβανε, στήν συνεχῆ κοινωνία μέ τόν Θεό πού ζοῦσε. Ἔτσι ἐπέτυχε τόν σκοπό τῆς ὑπάρξεώς της, πού δέν εἶναι μιά ἠθική ζωή, μέ βάση ἀνθρωπιστικές ἀρχές, ἀλλά ἡ θέωση.

Κατά τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ ἀπέβλεπε στήν θέωση τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί στήν συνέχεια διά τῆς θεωθείσης ἀνθρωπίνης φύσεως πού ἔγινε στήν ὑπόσταση τοῦ Λόγου μποροῦν νά θεωθοῦν καί ὅσοι ἀπό τούς ἀνθρώπους μετέχουν τοῦ Θεανθρωπίνου Σώματος τοῦ Χριστοῦ, διά τῶν μυστηρίων καί τῆς κατά Χριστόν ἀσκήσεως. Κατά τόν ἅγιον Μάξιμο τόν Ὁμολογητή συνδέεται στενά ἡ θέωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ. Γράφει χαρακτηριστικά: «Τοσοῦτον ἡμᾶς θεῶσαι κατά Χάριν, ὅσον κατ᾽ οἰκονομίαν αὐτός φύσει γέγονεν ἄνθρωπος».

Ὁ ἄνθρωπος ὅσο ἁμαρτωλός καί ἄν εἶναι, σέ ὅποια κατάσταση καί ἐάν εὑρίσκεται, σέ ὅποιο βάθος καταστάσεως καί ἐάν ἔχει φθάσει, μπορεῖ νά μεθέξη τῆς θεοποιοῦ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, ἐάν συνεργήση στήν ἐνέργεια τῆς θείας Χάριτος.

Πέμπτο. Ἡ ἀναστολή τῶν σωματικῶν ἐνεργειῶν.

Στόν βίο τῆς ὁσίας Μαρίας φαίνονται καθαρά καί τά ἀποτελέσματα τῆς θεώσεώς της, πού εἶναι ἡ ἀναστολή τῶν σωματικῶν ἐνεργειῶν της, ὅπως ἐκδηλώθηκε στήν μή λήψη τροφῆς, ἡ μεταμόρφωση τοῦ σώματός της πού ἄντεχε στίς ἀλλαγές τοῦ περιβάλλοντος, ἡ διάνυση μεγάλων ἀποστάσεων μέσα σέ λίγη ὥρα, ἡ ἀνύψωση τοῦ σώματός της πάνω ἀπό τό ἔδαφος, κατά τήν ὥρα τῆς προσευχῆς, τό περπάτημα πάνω στό νερό κ.λ.π., ὅπως τά εἴδαμε στό σύντομο βιογραφικό της στό πρῶτο μέρος.

Στήν πατερική διδασκαλία φαίνεται ὅτι καί τό σῶμα μεταρρυθμίζεται κατά τήν διάρκεια τῆς θεώσεως, καί βέβαια κατά τήν διάρκεια τῆς θεωρίας ἀναστέλλονται ὅλες οἱ σωματικές ἐνέργειες, ἤτοι ἡ ἀνάγκη τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ἡ πέψη, ἀκόμη καί αὐτές οἱ ἐκκρίσεις τοῦ σώματος. Αὐτό φαίνεται στήν ζωή τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, ὅπως περιγράφονται στά κείμενα τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἑπομένως, τό σῶμα δέχεται τίς ἐλλάμψεις τῆς ψυχῆς στήν πορεία τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως ἡ ἄρση τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀπό τήν ψυχή, ἔχει συνέπειες καί στό σῶμα, ἔτσι καί ἡ μέθεξη τῆς ἀκτίστου Χάριτος ἀπό τήν ψυχή, διαπορθμεύεται καί στό σῶμα, λόγω τῆς στενῆς σχέσης ψυχῆς καί σώματος.

Ὁ ἀναγεννημένος ἄνθρωπος ἀποκτᾶ ἐμπειρία τῆς προπτωτικῆς καταστάσεως, ἀλλά καί τῆς ἐσχατολογικῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς δηλαδή τῶν ἁγίων στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ἕκτον. Ἡ ἐνέργεια τῆς θείας Κοινωνίας.

Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία, ὅπως φαίνεται ἀπό τόν βίο πού συνέταξε ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων, κοινώνησε τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ στήν ἀρχή τῆς μετάνοιάς της καί ἀμέσως μετά τήν θεία Κοινωνία ἐπιδόθηκε στήν ζωή τῆς ὁλοκληρωτικῆς μετάνοιας στήν ἔρημο, καί τέλος ἀξιώθηκε μετά ἀπό σαράντα ἑπτά χρόνια μετανοίας νά κοινωνήση πάλι τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ καί τήν ἴδια ἡμέρα νά ἀποδημήση πρός τόν Θεό.Ἔτσι ἡ ἄσκηση δέν μπορεῖ νά ξεχωρισθῆ ἀπό τήν θεία Κοινωνία, τήν βρώση καί πόση τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Τό σημαντικό εἶναι ὅτι ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία ἔφθασε στόν τόπο πού τήν περίμενε ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς περπατώντας ἐπάνω στά ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, καί ἔφυγε μετά τήν θεία Κοινωνία κατά τόν ἴδιο τρόπο, ἀλλά βεβαίως ἀμέσως μετά τήν θεία Κοινωνία, διήνυσε μιά ἀπόσταση εἴκοσι ἡμερῶν ἐντός μιᾶς ἡμέρας καί ἐκεῖ ἐκοιμήθη, ὁπότε βίωσε τήν ἀνάστασή της καί τήν ἀνάληψή της.

Αὐτό δείχνει τήν μεγάλη ἐνέργεια τῆς θείας Κοινωνίας σέ ἕναν ἄνθρωπο, πού ἦταν στήν κατάλληλη πνευματική κατάσταση νά κοινωνήση.

Ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι τό κέντρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, καί ἡ θεία Κοινωνία ἐπίσης εἶναι ἀπαραίτητο στοιχεῖο στήν ζωή τοῦ Χριστιανοῦ. Ἐδῶ στήν περίπτωση τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας μποροῦμε νά ἐντοπίσουμε μερικές πραγματικότητες.

Οἱ ἀσκητές δίδουν μεγάλη σημασία στήν θεία Κοινωνία, γιατί κατά τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ δέν μπορεῖ κανείς νά ζήση ἐάν δέν φάγη τό Σῶμα Του καί δέν πίη τό Αἷμά Του.

Ὅμως, ἡ θεία Κοινωνία δέν ἐνεργεῖ στόν ἄνθρωπο ἀπροϋπόθετα. Ἀπαιτοῦνται προυποθέσεις ὥστε ἡ λήψη τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ νά ἐνεργῆ καθαρτικά, φωτιστικά καί θεοποιητικά, καί ὄχι κολαστικά. Μέ ἄλλα λόγια ὁ Χριστός ἐνεργεῖ ἀνάλογα μέ τήν κατάσταση στήν ὁποία βρίσκεται ὁ ἄνθρωπος, δηλαδή ἄλλοτε τόν καθαρίζει, ἄλλοτε τόν φωτίζει, καί ἄλλοτε τόν θεοποιεῖ. Ὑπάρχουν δέ περιπτώσεις πού τόν κατακαίει.

Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία, δέν φαίνεται νά κοινωνοῦσε συχνά, καί αὐτό ὀφειλόταν στόν τρόπο ζωῆς της, στήν τελεία ἀπομόνωσή της ἀπό τούς ἀνθρώπους, τήν ζωή

της στήν ἔρημο στήν ὁποία πῆγε μέ ἀποκάλυψη καί προτροπή τῆς Παναγίας. Κοινώνησε στήν ἀρχή τῆς μετανοίας της καί στό τέλος τῆς ζωῆς της, λίγο πρίν ἡ ψυχή της ἀναχωρήση ἀπό τό σῶμα. Ὅμως, ὅλη ἡ ζωή της ἦταν ζωή ἁγιασμοῦ καί θεώσεως.

Ἕβδομον. Τό χάρισμα τῆς μακαρίας τελευτῆς.

Ὅλος ὁ τρόπος ζωῆς τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ἦταν κοινωνία μέ τόν Χριστό, πού εἶναι ἡ ἀληθινή ζωή καί ἐπομένως ἦταν ὑπέρβαση τοῦ θανάτου. Ἀλλά καί ἡ ἔξοδός της ἀπό τόν κόσμο αὐτόν ἦταν ἰσάξια τῆς ζωῆς της. Ἐντελῶς ξένη ἀπό τά βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, μόνη της μέ τόν νυμφίο Χριστό παρέδωκε τήν ψυχή της σέ Αὐτόν πού ἀγάπησε, ἀκολουθώντας τόσο σκληρό δρόμο. Ὅσο ἀγαπᾶ κανείς τόσο καί ὑπομένει καί ὑποβάλλεται σέ θυσίες καί κόπους. Αὐτά ὅλα εἶναι τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς ἀγάπης καί τοῦ θείου ἔρωτος.

Ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς ὑπήκουσε στήν παράκληση τῆς ὁσίας νά τήν ἐπισκεφθῆ τήν ἑπομένη χρονιά στό τόπο πού τήν εἶχε συναντήσει τήν πρώτη φορά, στόν ξηρό χείμαρρο. Καί ὅταν ἔφθασε ἐκεῖ ὁ Γέροντας εἶδε «κειμένην τήν Ὁσίαν νεκράν, καί τάς χεῖρας οὕτως ὥσπερ ἔδει τυπώσασαν, καί πρός ἀνατολάς ὁρῶσαν κειμένην τῷ σχήματι». Ὁ ἀββᾶς, ἐνῶ ἀναλογιζόταν ἐάν ἤθελε ἡ ὁσία νά ἐνταφιασθῆ τό σῶμα της, βρῆκε πρός τό μέρος τῆς κεφαλῆς της γραφή πού χαράχτηκε στήν γῆ μέ τήν ὁποία παρακαλοῦσε τόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ νά θάψη τό σῶμα της, καί ἔδιδε τήν πληροφορία ὅτι τελείωσε τήν ζωή της τό βράδυ τοῦ σωτηρίου Πάθους τοῦ Χριστοῦ, μετά τήν μετάληψη τοῦ θείου καί μυστικοῦ δείπνου. Καί τότε ὁ ἀββᾶς «προσδραμών τούς πόδας τῆς Μακαρίας δάκρυσιν ἔπλυνεν· οὐδενός γάρ ἑτέρου μέρους ἐτόλμα προσψαῦσαι».

Ὅλα αὐτά εἶναι γνωρίσματα ὁσιακῆς τελευτῆς. Ἡ ὁσία κοιμήθηκε ἀφοῦ κοινώνησε τῶν ἀχράντων μυστηρίων σέ κατάσταση θεώσεως, προγνώρισε τήν κοίμησή της, ἔδωσε προφορικές καί γραπτές ὁδηγίες, καθόρισε τήν στάση τοῦ σώματός της, ὥστε νά εἶναι πρός ἀνατολάς, σταύρωσε τά χέρια της, καί παρέμεινε στήν κατάσταση αὐτήν ἕναν ὁλόκληρο χρόνο, σέ μιά μορφή ἀφθαρσίας, γιατί ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς μπόρεσε νά τήν ἀναγνωρίση καί νά ἀσπασθῆ μέ δάκρυα τά πόδια της.

Στόν ἐνταφιασμό της, ἐκτός ἀπό τόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ παρευρέθηκε καί ἕνα λιοντάρι τό ὁποῖο στεκόταν κοντά στό λείψανό της καί ἔγλυφε τά πόδια της. Γράφει ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ὅτι ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς «ὁρᾷ λέοντα μέγαν τῷ λειψάνῳ τῆς Ὁσίας παρεστῶτα, καί τά ἴχνη αὐτῆς ἀναλείχοντα». Μέ ἐντολή τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ τό λιοντάρι ἔσκαψε τό ἔδαφος γιά νά ἐνταφιασθῆ ἡ ὁσία Μαρία. Καί στήν συνέχεια ὁ ἀββᾶς σκέπασε τό σῶμα της μέ τό χῶμα δακρύζοντας καί προσευχόμενος «παρεστῶτος τοῦ λέοντος».

Ἦταν ἕνας ἐνταφιασμός γεμάτος κατάνυξη καί σιωπή. Ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ βρισκόταν στό σκήνωμα τῆς ὁσίας Μαρίας, ὁ ἐξαγιασμένος Μοναχός Ζωσιμᾶς βρισκόταν σέ βαθυτάτη κατάνυξη, τό λιοντάρι παρακολουθοῦσε σιωπηλά καί βοήθησε σημαντικά στόν ἐνταφιασμό καί ὅλη ἡ κτίση σεβόταν αὐτό τό γεγονός. Ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ διά τοῦ νοός τῆς ὁσίας διαπορμεύθηκε καί στό σῶμα της καί ἀπό ἐκεῖ ἐπεκτάθηκε καί στήν ἄλογη δημιουργία.

Ὄγδοο. Ἡ συμμετοχή τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ καί τοῦ ἁγίου Σωφρονίου στήν ζωή τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Ὁ βίος τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας γράφηκε ἀπό τόν ἅγιο Σωφρόνιο Ἱεροσολύμων καί στόν βίο αὐτό σημαντική θέση κατέχει καί ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ὁ ὁποῖος ἀποκαλεῖται ἀπό τόν ἱερό ὑμνογράφο ὡς «ὁ μέγιστος ἐν πατράσι».

Κεντρικό πρόσωπο, βεβαίως, εἶναι ἡ ὁσία Μαρία, ἡ ὁποία μέ τήν μεγάλη της ἀγάπη πρός τόν Θεό θεράπευσε ὅλη τήν προηγούμενη ζωή της καί μεταμόρφωσε τήν ὕπαρξή της, ἀλλά ἄξιος εἶναι καί ἐκεῖνος πού τήν ἀνακάλυψε καί στόν ὁποῖο ἡ ἴδια ἀπεκάλυψε τήν ζωή της, καί αὐτός τήν κοινώνησε καί τήν ἐνταφίασε, ἀλλά καί ὁ ἅγιος Σωφρόνιος συνέγραψε αὐτόν τόν ὑπέροχο βίο.

Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἅγιοι ἀναγνωρίζουν τούς ἁγίους, ὅπως καί ἕνας καλός ἐπιστήμονας ἀναγνωρίζει τούς ἄλλους ἐπιστήμονες ἐάν γνωρίζουν καλά τήν ἐπιστήμη τους.

Διαβάζοντας κανείς τόν βίο αὐτό συγκινεῖται καί ἀπό τήν προσωπικότητα τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ στόν ὁποῖο διακρίνει πολλά προσόντα καί πολλά πνευματικά χαρίματα, ὅπως τόν ζῆλο καί πόθο του, τήν ταπείνωσή του, τήν εὐαισθησία του, τήν τρυφερότητά του. Μόνο ἕνας ἅγιος μπορεῖ νά ἀναγνωρίση μιά ἁγία, καί μόνο στόν ἅγιο ἀποκαλύπτει ἡ ἁγία τόν ἑαυτό της καί τήν ζωή της.

Ὁ Θεός τοῦ ἀποκάλυψε τήν ὁσία Μαρία τήν Αἰγυπτία, γιατί μέσα του εἶχε ἐνοχλήσεις ἀπό ὑπερήφανους λογισμούς. Ἔτσι, ὁ Θεός στήν ἀρχή τόν προέτρεψε νά πάη στό Μοναστήρι πλησίον τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου βρῆκε μοναχούς πού ζοῦσαν κατά πάντα ἡσυχαστικά, «εἶδε γέροντας πράξει καί θεωρίᾳ ἐκλάμποντας»,

ἰδιαιτέρως δέ κατά τήν Μ. Σαρακοστή. Στήν συνέχεια ὁ Θεός τοῦ ἀποκάλυψε τήν ὁσία Μαρία, ὁπότε ταπεινώθηκε βλέποντας τό ὕψος τῆς πνευματικῆς της καταστάσεως.

Ἀλλά διαβάζοντας κανείς τόν βίο, συγχρόνως ἐντυπωσιάζεται βαθειά ἀπό τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο συντάσσει αὐτόν τόν βίο ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Πατριάρχης ῾Ιεροσολύμων, ὁ ὁποῖος γράφει μέ εὐαισθησία, τρυφερότητα, κατάνυξη καί ἐκκλησιαστική καρδία. Αὐτό φαίνεται σέ ὅλο τόν βίο, ἀλλά ἀκόμη στόν πρόλογο καί τόν ἐπίλογό του.

Στόν πρόλογο ἀρχίζει μέ τήν σκέψη ὅτι εἶναι καλό νά κρύπτη κανείς τό μυστήριο τοῦ βασιλέως, ἀλλά εἶναι ἔνδοξο τό νά διακηρύσση τά ἔργα τοῦ Θεοῦ. Αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνο «τό σιγᾶν Θεοῦ ἔργα παράδοξα», εἶναι κακό νά μή ἀξιοποιήση τό χάρισμα πού ἔλαβε, νά σιωπήση «ἐξήγησιν ἱεράν» πού ἔφθασε μέχρι σέ αὐτόν. Τήν ἱστορία αὐτή, ὅπως λέγει τήν διηγήθηκε «ἱερός ἀνήρ, τά θεῖα λέγειν καί πράττειν ἐκπαιδόθεν μεμαθηκώς» καί ἔγινε στήν δική του γεννιά. Καί δίδει τήν βεβαιότητα ὅτι δέν θά ψευσθῆ οὔτε θά καπηλευθῆ πράγματα στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ Θεός καί ἄν κάποιος δέν πιστεύση στά ἀποκαλυπτόμενα, νά φανῆ ἴλεως ὁ Χριστός.

Καί στόν ἐπίλογό του γράφει ὅτι φανέρωσε γραπτῶς ἐκεῖνα πού ἄκουσε προφορικῶς καί ἔγραψε σύμφωνα μέ τίς δυνάμεις του «τῆς ἀληθείας μηδέν προτιμῆσαι θέλων». Καί στό τέλος τῆς καταγραφῆς τοῦ βίου τῆς Ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας γράφει: «Δώσωμεν οὖν καί ἡμεῖς δόξαν τῷ Θεῷ, τῷ παμβασιλεῖ τῶν αἰώνων, ὅπως καί ἡμᾶς καταξιώσῃ ἐλέου τυχεῖν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐν Χριστῷ ᾽Ιησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν».

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος εἶναι ἕνας Ἐπίσκοπος μέ ὀρθόδοξες ἐμπειρίες, μέ ὀρθόδοξο φρόνημα, ποῦ ζῆ ἀναστρεφόμενος ἁγίους ἀσκητάς, καί διδάσκει μέ ᾽Ορθόδοξες διδασκαλίες τόν λαό. Καί ὁ βίος αὐτός δείχνει μαζί μέ ὅλα τά ἄλλα ποιός πρέπει νά εἶναι ὁ ἀληθινός ἐπίσκοπος. ῞Αλλωστε αὐτό δείχνει τό ὅτι τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἀνεγνώρισε τήν μεγάλη ἀξία τοῦ βιβλίου αὐτοῦ καί τό διατήρησε τόσους αἰῶνες, ἀλλά καί τό ἐνέταξε στήν λατρεία της.

Διαβάζοντας κανείς τόν βίο τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, βλέπει τήν πνευματική σχέση καί ἐπικοινωνία μεταξύ τριῶν εὐλογημένων ἀνθρώπων, ἤτοι τῆς ὁσίας Μαρίας πού ἦταν πρώην ἄσωτος γυναίκα καί ἔφθασε στήν θέωση, τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ πού ἦταν ἕνας ἐξαγιασμένος ἱερομόναχος, καί τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου ῾Ιεροσολύμων, ὁ ὁποῖος περιέγραψε τόν βίο τῆς ὁσίας Μαρίας μέ τόση ἀγάπη.

Ἕνατον. Ἡ ὑπέρβαση τῆς διαιρέσεως τῶν φύλων.

Κατά τήν πνευματική συνάντηση μεταξύ τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ καί τῆς ὁσίας Μαρίας βλέπουμε καί τήν θεολογία τῆς ὑπέρβασης τῶν φύλων, διά τῆς θεώσεως.

Συγκεκριμένα, ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία ἔδειξε στήν ἀσκητική της ζωή μιά ἀρρενωπότητα πού καταπλήσσει. Ἀσκήθηκε πάνω ἀπό τά μέτρα ὄχι μόνον τῆς γυναικείας φύσεως, ἀλλά γενικά καί τά μέτρα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί ἔγινε ἕνας ἄγγελος ἐν σώματι. Οἱ σαρκικές ἐπιθυμίες μεταμορφώθηκαν ἀπό τόν θεῖο ἔρωτα καί δόθηκαν ὁλοκληρωτικά πρός τόν Θεό, ὁπότε, ἐπειδή ζοῦσε τήν θέωσή της, γι᾽ αὐτό ἐνῶ ἦταν γυμνή στό σῶμα, ἡ ἴδια δέν αἰσχυνόταν. Ἔφθασε στήν προπτωτική κατάσταση τῆς Εὔας στόν Παράδεισο.

Ὅμως παρά ταῦτα δέν εἶχε παρρησία ὅταν συναντήθηκε μέ τόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ. Ἐπειδή ὁ ἀββᾶς ἤθελε νά δῆ τό πρόσωπό της ἐκείνη τόν παρεκάλεσε νά τοῦ ρίξη ἕνα κουρέλι ἀπό τά ροῦχα του γιά νά σκεπάση τήν φυσική ἀσθένεια, ὥστε ἔτσι νά λάβη τήν εὐχή του.

Μέ τήν δύναμη τοῦ Χριστοῦ οἱ δύο αὐτοί ἄνθρωποι ὑπερέβησαν τίς «διαιρέσεις» τῶν φύλων. Βίωναν μερικές ἀνταύγειες ἀπό τήν ζωή τοῦ Ἀδάμ καί τῆς Εὔας στόν Παράδεισο, ἀλλά ἐπειδή ἀκόμη δέν εἶχαν ἀπαλλαγῆ ἀπό τήν φθαρτότητα καί τήν θνητότητα, συμπεριφέρονταν μέ σοβαρότητα, σεμνότητα, καί χωρίς παρρησία.

Ὁ ἅ-γιος Μάξιμος ὁ Ὁ-μο-λο-γη-τής κά-νει λό-γο στά ἔρ-γα του γιά τίς πέ-ντε «δι-αι-ρέ-σεις» ἤ-τοι, «δι-αι-ρέ-σεις» με-τα-ξύ ἀ-κτί-στου καί κτι-στῆς φύ-σε-ως, νο-η-τῶν καί αἰ-θη-τῶν, οὐ-ρα-νοῦ καί γῆς, πα-ρα-δε-ί-σου καί οἰ-κου-μέ-νης, ἄρ-ρε-νος καί θή-λε-ος. Ἡ ὑ-πέρ-βα-ση τῶν «δι-αι-ρέ-σε-ων» αὐ-τῶν ἦ-ταν δυ-να-τή ἀ-πό τήν φύ-ση τοῦ ἀν-θρώ-που, για-τί συν-δεόταν μέ τά βα-σι-κά στοι-χεῖ-α τῶν δι-αι-ρέ-σε-ων ἤ-τοι συν-δεό-ταν μέ τήν γῆ, διά τοῦ σώ-μα-τος, μέ τά αἰ-σθη-τά ὄν-τα διά τῶν αἰ-σθή-σε-ων, μέ τόν πνευ-μα-τι-κό κό-σμο, διά τῆς ψυ-χῆς, μέ τήν ἄ-κτι-στη φύ-ση τοῦ Θε-οῦ, διά τοῦ νο-ός.

Προ-ο-δευ-τι-κά θά ἀ-νέ-βαι-νε ὁ ἄν-θρω-πος ἀ-πό τήν ὑ-πέρ-βα-ση τῆς «δι-αι-ρέ-σε-ως» με-τα-ξύ ἄρ-ρε-νος καί θή-λε-ος. Αὐ-τό θά γι-νό-ταν μέ τήν ἀ-πα-θῆ σχέ-ση με-τα-ξύ τῶν δύ-ο φύ-λων. Στήν συ-νέ-χεια μέ τήν ἀ-γί-α καί ἐ-νά-ρε-τη ζωή θά ὑ-πε-ρέ-βαι-νε τήν «δι-α-ί-ρε-ση» με-τα-ξύ πα-ρα-δε-ί-σου καί οἰ-κου-μέ-νης, μέ τήν ἰ-σάγ-γε-λη ζωή θά ὑ-πε-ρέ-βαι-νε τήν «δι-α-ί-ρε-ση» με-τα-ξύ οὐ-ρα-νοῦ καί γῆς, μέ τήν ἰ-σάγ-γε-λη γνώ-ση θά ὑ-πε-ρέ-βαι-νε τήν «δι-α-ί-ρε-ση» με-τα-ξύ αἰ-σθη-τοῦ καί νο-η-τοῦ κό-σμου, καί μέ τήν ἀ-γά-πη θά ἡ-νοῦ-το μέ τόν Θεό καί θά ὑ-πε-ρέ-βαι-νε τήν «δι-α-ί-ρε-ση» με-τα-ξύ κτι-στῆς καί ἀ-κτί-στου φύ-σε-ως.

Ὅ-μως μέ τήν πτώ-ση του ὁ ἄν-θρω-πος ἀ-πέ-τυ-χε νά ὑ-περ-βῆ τήν «δι-α-ί-ρε-ση» με-τα-ξύ ἄρ-ρε-νος καί θή-λε-ος καί στήν συ-νέ-χεια καί βε-βα-ί-ως ἀ-πέ-τυ-χε νά προ-χω-ρή-ση καί στήν ὑ-πέρ-βα-ση τῶν ἄλ-λων «δι-αι-ρέ-σε-ων». Ἔ-τσι τώ-ρα ὁ Λόγος τοῦ Θε-οῦ, μέ τήν ἐ-ναν-θρώ-πη-σή Του, γί-νε-ται ἄν-θρω-πος καί μέ τήν ἄ-σπο-ρη σύλ-λη-ψή Του ἀ-πό τήν Πα-να-γί-α Παρ-θέ-νο ὑ-περ-βα-ί-νει αὐ-τήν τήν «δι-α-ί-ρε-ση» καί βε-βα-ί-ως στόν Χρι-στό ὑ-πε-ρέ-βη-σαν ὅ-λες οἱ «δι-αι-ρέ-σεις», μέ τήν πρόσ-λη-ψη τῆς ἀν-θρω-πί-νης καί θε-ί-ας φύ-σε-ως στό πρό-σω-πό Του.

Τώρα ὁ ἄν-θρω-πος μέ τήν δύ-να-μη τοῦ Χρι-στοῦ καί τόν ἀ-γώ-να του γιά νά ἑνωθῆ μέ τόν Θεό ἐν προ-σώ-πῳ ᾽Ι-η-σοῦ Χρι-στοῦ μπο-ρεῖ νά ὑ-περ-βῆ αὐ-τές τίς «δι-αι-ρέ-σεις». Αὐ-τό τό βλέ-που-με στήν σχέ-ση με-τα-ξύ τῆς ὁ-σί-ας Μα-ρί-ας τῆς Αἰ-γυ-πτί-ας καί τοῦ ἀβ-βᾶ Ζω-σι-μᾶ. Καί οἱ δύ-ο τους εἶ-χαν κοι-νω-νί-α μέ τόν Χρι-στό, κα-τά δι-α-φό-ρους βαθ-μο-ύς, ἦ-ταν θε-ο-ύ-με-νοι καί γι᾽ αὐ-τό ὑ-πε-ρβάθη-σαν τήν «δι-α-ί-ρε-ση» με-τα-ξύ ἄρ-ρε-νος καί θή-λε-ος, καί συμ-πε-ρι-φέ-ρον-ταν ὡς ἀ-δέλ-φια ἐν Χρι-στῷ. Ἀλ-λά ἐ-πει-δή δέν εἶ-χαν ἀ-πο-βάλει ἀ-κό-μη το-ύς δερ-μα-τί-νους χι-τώ-νας τῆς φθο-ρᾶς καί τῆς θνη-τό-τη-τος, γι᾽ αὐ-τό καί δέν ἀ-πέ-βα-λαν τήν παρ-ρη-σί-α, ὑ-πῆρ-χε ἕ-νας σε-βα-σμός με-τα-ξύ τους.

Δέκατο. Συνύπαρξη μεταξύ μυστηριακῆς καί πνευματικῆς ἱερωσύνης.

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ῾Ιεροσολύμων, ὡς ἅγιος Ἐπίσκοπος, ὅσο καί ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ὡς ἐξαγιασμένος ἱερομόναχος, σεβάστηκαν σέ μεγάλο βαθμό τήν ὁσία Μαρία, πού εἶχε φθάσει στήν κατά Χάρη θέωση καί εἶχε γίνει «ἀληθινόν ἱερατεῖον τῆς θείας Χάριτος». Ἡ εὐλογημένη μυστηριακή ἱερωσύνη σεβάστηκε τήν πνευματική ἱερωσύνη, ἀλλά καί ἡ πνευματική ἱερωσύνη τῆς ὁσίας Μαρίας σεβάστηκε τήν μυστηριακή ἱερωσύνη τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ.

Ἡ μυστηριακή ἱερωσύνη εἶναι μιά διακονία καί ἐξυπηρετεῖ τούς πιστούς, ὥστε νά ἑνωθοῦν μέ τόν Χριστό καί νά εἰσέλθουν κάποτε στήν ἄκτιστη θεία Λειτουργία. Ἡ πνευματική ἱερωσύνη εἶναι ἐκείνη πού λειτουργεῖ στόν ἄκτιστο Ναό, καί

προσεύχεται μέ τήν νοερά καί ἄκτιστη λατρεία.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης γράφει ὅτι ἡ νοερά προσευχή εἶναι «ἡ μυστική τοῦ νοός ἱερουργία». Ἐπίσης γράφει ὅτι ἡ καρδιά πού προσεύχεται μέ τήν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι «ἱερατεῖον ἀληθινόν καί πρό τῆς μελλούσης βιώσως». Ἀλλοῦ τό «ἱερατεῖον ἀληθινόν» τό ὀνομάζει «ἱερατεῖον πνευματικόν» πού ἱερουργεῖ καί μετέχει καί ἐσθίει «τόν ἀμνόν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ νοερῷ θυσιαστηρίῳ τῆς ψυχῆς».

Τέτοιοι ἱερεῖς τῆς θείας Χάριτος ἦταν τόσο ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ὅσο καί ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία καί βεβαίως καί ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ῾Ιεροσολύμων πού συνέγραψε τόν βίον αὐτόν μέ πνευματική κατάνυξη. Ἡ ὁσία Μαρία σεβόταν ἀπόλυτα τήν ἱερωσύνη τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ καί ζητοῦσε τίς εὐχές του, καί ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς γονάτιζε ταπεινά μπροστά στήν ὁσία, ἀσπαζόταν τό μέρος πού πατοῦσε ἐκείνη προηγουμένως καί ζητοῦσε τίς εὐχές της.

Ἐπομένως, πρέπει νά συνδέεται πολύ στενά ἡ μυστηριακή Ἱερωσύνη μέ τήν πνευματική ἱερωσύνη.

Τελικά ὁ βίος τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας εἶναι καταπληκτικός, γεμάτος παράδοξα ἔργα, πνευματικές ἐκπλήξεις, τίς ὁποῖες δημιουργεῖ ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο πού φαίνεται στόν βίον αὐτό εἶναι ὁ διπλός ἔρωτας τῆς ὁσίας Μαρίας, τῆς μακαρίας αὐτῆς γυναικός, ἤτοι ὁ πρώην ἀκάθαρτος ἔρωτας πρός τούς ἀνθρώπους καί ὁ ἐξαγιαμένος καί πνευματικός καί θεῖος ἔρωτας πρός τόν Θεό.

Κυρίως ὁ δεύτερος ἔρωτας, δηλαδή ὁ πνευματικός ἔρωτας ἔχει μεγάλη σημασία. Ὁ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία εἶχε ἀπό τήν νεότητά της δοθῆ ὁλοκληρωτικά στόν σαρκικό ἔρωτα, καί στήν συνέχεια ἀπέκτησε τόν θεῖο ἔρωτα καί δόθηκε ὁλοκληρωτικά σέ Αὐτόν. Ἔζησε ἥσυχο καί κρυφό βίο, γιατί οἱ μεγάλες ἀγάπες εἶναι μυστικές καί ἀπόρρητες, ἀφοῦ δέν ὑπάρχουν λόγια νά τίς ἐκφράσουν.

Ὅποιος ἀγαπᾶ τόν Θεό καί διακατέχεται ἀπό αὐτόν «τόν δριμύ καί ἀφόρητον πόθον» γιά τόν Θεό δίδεται ὁλοκληρωτικά σέ αὐτόν, γιατί δέν θέλει νά μοιράση τήν καρδιά του σέ πολλές ἀγάπες.

Ἡ Ἐκκλησία ἔθεσε τήν ὁσία Μαρία τήν Αἰγυπτία πρότυπο ζωῆς ἐμπνευσμένης μετάνοιας, πνευματικῆς ἀθλήσεως καί πορείας πρός τήν θέωση. Σέ αὐτήν εἶδε πῶς ὁ ἄνθρωπος ἀπό ἁμαρτωλός γίνεται ἅγιος μέ τήν μέθεξη τῆς καθαρτικῆς, φωτιστικῆς καί θεοποιοῦ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Γι᾽ αὐτό καί στόν Μεγάλο Κανόνα συμπεριλαμβάνονται καί τροπάρια γιά τήν ὁσία Μαρία καθώς ἐπίσης στά Μοναστήρια διαβάζεται καί ὁλόκληρος ὁ βίος της.

Ἡ μνήμη τῆς ὁσίας Μαρίας τελεῖται τήν 1η Ἀπριλίου κάθε χρόνο, ἡμέρα τῆς ἐνδόξου κοιμήσεώς της, ἀλλά ἡ Ἐκκλησία, λόγῳ τῆς σπουδαιότητος τῆς ζωῆς πού ἔζησε, καθόρισε νά τήν ἑορτάζη καί τήν Πέμπτη Κυριακή τῶν Νηστειῶν, τήν τελευταία Κυριακή πρό τῆς Μεγάλης ῾Εβδομάδος. Θέλει μέ αὐτόν τόν τρόπο νά δείξη τό μέτρο καί τόν βαθμό τῆς ἀγάπης μας πρός τόν Θεό καί τόν τρόπο τῆς μετανοίας.

Ὅποιος διαβάζει τόν βίο αὐτό αἰσθάνεται αὐτό πού ἔγινε στό τέλος, μετά τόν ἐνταφιασμό τοῦ μακαρίου καί εὐλογημένου σώματος τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. Γράφει ὁ ἅγιος Σωφρόνιος: «Τότε τοίνυν ἀναχωροῦσιν ἑκάτεροι. Καί ὁ μέν λέων ἐπί τά ἔνδον τῆς ἐρήμου ὡς πρόβατον ὑπεχώρησεν. Ζωσιμᾶς δέ ὑπέστρεψεν, εὐλογῶν καί αἰνῶν Χριστόν τόν Θεόν ἡμῶν».

Καί ἐμεῖς ἀκολουθοῦντες τόν λόγο αὐτόν ἄς ἀναχωρήσουμε εἴτε ὡς πρόβατα στήν ἔρημο τῆς ἡσυχίας καί τῆς ἀπαθείας, ἀποβάλλοντας τήν ἀγριότητα τῶν παθῶν, εἴτε ὡς ὁ Ζωσιμᾶς στήν κοινωνία τῶν ἀδελφῶν, εὐλογοῦντες καί αἰνοῦντες τόν Θεό.

Ἐδῶ μποροῦμε νά ψάλλουμε τό ἀπολυτίκιό της: «Ἐν σοὶ Μῆτερ ἀκριβῶς διεσώθη τὸ κατ᾽ εἰκόνα· λαβοῦσα γὰρ τὸν Σταυρόν, ἠκολούθησας τῷ Χριστῷ καὶ πράττουσα ἐδίδασκες, ὑπερορᾶν μὲν σαρκός παρέρχεται γάρ· ἐπιμελεῖσθαι δὲ ψυχῆς, πράγματος ἀθανάτου· διὸ καὶ μετὰ Ἀγγέλων συναγάλλεται, Ὁσία Μαρία, τὸ πνεῦμά σου».–